

**Uztura padomes
sanāksmes**

PROTOKOLS
Rīgā

Datums:	09.09.2022.	Nr.	23
Sākums:	Plkt.10.00	Beigas:	Plkst. 12.00
Norises vieta:	attālināti – MS Teams		
Vada:	Veselības ministrs Daniels Pavļuts		
Dalībnieki:	Vārds Uzvārds, amats	Piedalās	
	Baiba Bašķere, Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta direktora vietiece pieaugušo izglītības jomā	☐	
	Aldis Dūdiņš, Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu departamenta direktora p.i.	☒	
	Andis Brēmanis, Latvijas Diētas ārstu asociācijas valdes priekšsēdētājs	☒	
	Ilze Beitāne, Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Uztura katedras profesore	☒	
	Ilze Rudzīte, Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos	☐	
	Ināra Šure, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas Padomes priekšsēdētāja	☒	
	Iveta Dzīvīte Krišāne, Latvijas Pediatru asociācijas valdes locekle, pediatrs, bērnu endokrinologs, endokrinologs	☒	
	Ida Jākobsone, Latvijas Universitātes asociētā profesore	☒	
	Laila Meija, Latvijas Uzturzinātnes speciālistu biedrības valdes priekšsēdētāja, asociētā profesore	☒	
	Maija Beķere, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācijas juriste	☒	
	Māris Balodis, Pārtikas un veterinārā dienesta ģenerāldirektors	☒	
	Lolita Vija Neimane, Rīgas Stradiņa universitātes studiju programmu “Uzturs” un “Uzturzinātne” vadītāja	☒	
	Ilze Straume, Slimību profilakses un kontroles centra Veselības veicināšanas departamenta direktore	☒	
	Jana Feldmane, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta direktore	☒	
	Zanda Matuzale, Zemkopības ministrijas Veterinārā un pārtikas departamenta direktore	☒	
Pieaicinātie:	Iveta Pudule, Slimību profilakses un kontroles centra vecākā sabiedrības veselības analītiķe	☒	
	Iveta Briška, Pētījumu centra “SKDS” projektu direktore	☒	
	Vladislava Šķēle, veselības ministra biroja vadītāja	☒	
	Marta Krivade, veselības ministra padomniece veselības politikas plānošanas jautājumos	☒	
	Inga Birzniece, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vadītāja	☒	

	Lāsma Piķele, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte	☒
Protokolē:	Maija Ceruka, Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Veselības veicināšanas un atkarību profilakses nodaļas vecākā eksperte	
Darba kārtība/ sanāsmē apspriestais:		
<p>1. Ievads. Darba kārtības apstiprināšana.</p> <p>D.Pavļuts: iepazīstina padomes locekļus ar sēdes darba kārtību. Pirmā ziņotāja I.Pudule ir saskārusies ar tehniskām problēmām, tādēļ piedāvā mainīt darba kārtībā plānoto prezentāciju secību, dodot vārdu I.Briškai no pētījumu centra “SKDS”.</p> <p>Uztura padomes locekļi akceptē piedāvātās izmaiņas darba kārtībā.</p> <p>D.Pavļuts: Informē, ka sanāksmes vadīšanu sākot no plkst. 11.00 pārņems J.Feldmane.</p> <p>2. Latvijas iedzīvotāju vīrs darbības vecuma veselību ietekmējošo paradumu un funkcionālo spēju pētījums (2019). Pētījums par fizisko aktivitāti, uztura paradumiem un ķermeņa masas indeksu pirmsskolas vecuma bērniem Latvijā (2022).</p> <p>I.Briška: informē par veikto pētījumu rezultātiem (skat. prezentāciju pielikumā).</p> <p>D.Pavļuts: lūdz precizēt, vai šie ir pašvērtējuma dati?</p> <p>I.Briška: apstiprina, ka šo vērtējumu ir snieguši paši seniori.</p> <p>D.Pavļuts: secina, ka, pat ja respondenti ir snieguši vēlamu nevis faktisko atbildi, viņi ir informēti par ieteicamo šķidruma patēriņu ikdienā.</p> <p>L.Meija: piebilst, ka tējas ir ieskaitāmas kopējā dienas šķidruma patēriņā.</p> <p>I.Briška: turpina informēt par pētījuma rezultātiem (skat. prezentāciju pielikumā).</p> <p>D.Pavļuts: lūdz precizēt, no kādiem līdzekļiem tika finansēts pirmsskolas vecuma bērnu pētījums?</p> <p>I.Briška: atbild, ka abi pētījumi tika īstenoti Veselības ministrijas (VM) administrētā Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekta „Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” ietvaros.</p> <p>D.Pavļuts: jautā, vai ir plānots šos pētījumus turpināt arī nākamajā periodā?</p> <p>I.Birzniece: informē, ka šobrīd norisinās jaunā ESF projekta plānošana. Veselīga uztura jomā ir atsevišķa pētījumu sadaļa. Kopīgi ar speciālistiem no Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) tiks diskutēts par jau īstenoto pētījumu atkārtošānu.</p> <p>D.Pavļuts: piekrīt I.Dzīvītei-Krišānei, kas tērētāvā ir norādījusi, ka šāda tipa pētījums būtu nepieciešams arī pusaudžu populācijā.</p> <p>L.Meija: jautā, vai ir plānots pētījums arī par fiziskajām aktivitātēm?</p> <p>I.Birzniece: daļu pētījumu gan par uzturu, gan par fiziskajām aktivitātēm regulāri veic SPKC pētnieki. Bet par to, kas ir nepieciešams papildus, tiek diskutēts, plānojot jauno ESF projekta periodu.</p> <p>L.Meija: rosina attīstīt fizisko aktivitāšu iespējas bērniem ar lieko svaru un aptaukošanos.</p> <p>A.Brēmanis: piebilst, ka ir būtiski informēt un izglītēt vecākus, ka agrīni ir jāsāk bērnus vest uz fizisko aktivitāšu pulciņiem, dejām, lai neveidotos liekā svara problēmas.</p> <p>I.Briška: piebilst, ka pētījumos gan senioriem, gan pirmsskolas vecuma bērniem tika noskaidroti arī dati par fiziskajām aktivitātēm, ar kuriem var iepazīties pētījumu gala ziņojumos.</p> <p>L.Neimane: piebilst, ka VM mājaslapā ir publicēti veselīga uztura ieteikumi dažādām sabiedrības grupām, bet iedzīvotāji nezina, kur šo informāciju atrast.</p> <p>2. SPKC veikto pētījumu dati par Latvijas iedzīvotāju uztura paradumiem.</p> <p>I.Pudule: informē par veiktajiem pētījumiem (skat. prezentāciju pielikumā).</p> <p>I.Dzīvīte-Krišāne: pauž viedokli, ka būtu nepieciešams izveidot nacionāla līmeņa aptaukošanās novēršanas programmu bērniem. Programmai jābūt starpnozaru un savstarpēji koordinētai, ietverot vecāku, ģimenes ārstu un pedagogu izglītošanu. Katrs bērns ar aptaukošanos ir potenciāls hronisko slimību pacients agrīnā vecumā.</p>		

I.Briška: piebilst, ka pētījumu dati ir savstarpēji pēctecīgi, aptverot lielāko sabiedrības daļu, bet būtu nepieciešams veikt pētījumus arī tajās sabiedrības grupās, par kurām datu vēl nav.

I.Pudule: pauž viedokli, ka likumsakarības attiecībā uz paradumiem ir labi izpētītas. Piekrīt I.Dzīvītei-Krišānei, ka ir nepieciešams rīcības plāns. Preventīvie pasākumi būtu jāveic gan plašākā, gan nacionālā līmenī. Portugāle ir labs piemērs, ka bērnu aptaukošanos ir iespējams būtiski samazināt.

L.Meija: aktualizē jautājumu par ēdināšanu slimnīcās - ekonomiski sarežģītajā situācijā, cik būtiski ir nodrošināt zaļā publiskā iepirkuma prasības? Lai iepirktu paaugstinātas kvalitātes produktus, tiek patērēti nesamērīgi finansiālie līdzekļi, kas jau tāpat ir ļoti ierobežoti. Ja par valsts finansējumu nav iespējams nodrošināt pilnvērtīgas ēdienreizes, slimnīca ir spiesta pacientiem nodrošināt medicīnisko papilduizdevu, kas ir ievērojami dārgāks nekā ikdienas pārtikas produkti.

J.Feldmane: atbild, ka jābūt balansam starp pārtikas produktu veselīgumu un finansiālajām izmaksām. Skaidro, ka, veicot grozījumus 2012. gada 13. marta Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr.172 "Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem" (Noteikumi), prioritāri tika risināts jautājums attiecībā uz izglītības iestādēm, lai būtu iespējams piešķirt papildus finansējumu. VM plāno kopumā pārskatīt normatīvajā aktā noteiktās prasības, t.sk. attiecībā uz ārstniecības iestādēm. Lūdz I.Birznieci izstāstīt par politikas iniciatīvām uztura jomā.

I.Birzniece: informē, ka šogad MK ir apstiprinātas Sabiedrības Veselības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (SVP), kurās ir iekļauti atsevišķi rīcības virzieni gan fizisko aktivitāšu, gan uztura jomās. Tāpat šobrīd SPKC aktualizē vadlīnijas pašvaldībām veselības veicināšanai. VM izvērtēs I.Dzīvītes-Krišānes priekšlikumu par aptaukošanās novēršanas programmas izveidi. Atbildot uz L.Meijas aktualizēto problēmu, skaidro, ka, lai gan VM izstrādātajos Noteikumos ir atsauce uz zaļā publiskā iepirkuma prasībām, par tām atbildīgā institūcija ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM). VM saprot slimnīcu satraukumu par ēdināšanas jautājumu un ir plānojusi pārskatīt Noteikumu prasības attiecībā uz ārstniecības iestādēm.

L.Meija: piebilst, ka arī Valsts kontrole ir norādījusi Rīgas Austrumu klīniskajai universitātes slimnīcai, ka ir nepieciešams finansējuma palielinājums ēdināšanas nodrošināšanai.

J.Feldmane: papildina, ka VM tiek strādāts pie risinājuma ēdināšanas finansējuma palielināšanai ārstniecības iestādēm. Ja zaļā publiskā iepirkuma prasības būtiski ietekmē iestāžu izmaksas, tad šis jautājums ir jārisina sadarbībā ar VARAM.

L.Meija: papildina, ka pacienti slimnīcā uzturas īslaicīgi, tādēļ nav tik būtiski, ka pārtikas produkti ir, piemēram, audzēti bioloģiski. Nodrošinot normatīvajā regulējumā noteiktos paaugstinātas kvalitātes produktus, pastāv risks, ka atlikušie ēdienkartē iekļaujамie produkti būs mazāk kvalitatīvi un mazākā daudzumā, jo finansējums ir ierobežots.

J.Feldmane: šobrīd VM pievērš pastiprinātu uzmanību sabiedrības izglītošanai un veselībratības veicināšanai, piemēram, ar Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzeja palīdzību tiek īstenotas veselības izglītības programmas skolēniem.

I.Straume: papildina, ka pašvaldībām kopš 2016. gada ir bijuši pieejami ievērojami finansiāli līdzekļi veselības veicināšanas aktivitāšu īstenošanai. Sevišķi bieži tikuši īstenoti pasākumi fizisko aktivitāšu un veselīga uztura jomās. Ņemot vērā, ka dzīvesveida paradumi ir grūti un ilgtermiņā koriģējami, šo pasākumu efektivitāti pētījumu datos tikai vēl ceram sagaidīt. Vienlaikus VM un SPKC ir izstrādājuši daudz materiālu par veselību, kuri ir pieejami elektroniski, un tos ir iespējams arī drukātā veidā iegūt SPKC.

I.Briška: izsaka priekšlikumu, ka svāriem un ķermeņa masas indeksa mērierīcēm būtu jābūt plašāk pieejamām, lai cilvēki var paši konstatēt problēmu.

4. VM aktualitātes veselīga uztura jomā

M.Ceruka: informē par VM aktualitātēm veselīga uztura jomā (skat. prezentāciju pielikumā).

A.Brēmanis: pauž viedokli, ka bērnu attīstību regulāri kontrolē ģimenes ārsti, tādēļ būtu jāakcentē šo ārstniecības personu loma liekā svara un aptaukošanās profilaksē un ārstēšanā.

L.Neimane: jautā, kādēļ ir plānots samazināt noteikto Uztura padomes sēžu biežumu?

I.Birzniece: skaidro, ka turpmāk Uztura padomes sēdes varēs notikt tikpat bieži un arī biežāk kā līdz šim, ja tas būs nepieciešams, tomēr līdzšinējā pieredze liecina, ka ne vienmēr ir nepieciešamība padomei sanākt biežāk kā reizi gadā.

J.Feldmane: pateicas sanāksmes dalībniekiem un noslēdz sēdi.

Pieņemtie lēmumi:

Speciālistu sniegtie priekšlikumi par nepieciešamību izglītot sabiedrību un īstenot iniciatīvas aptaukošanās novēršanai pieņemti zināšanai un izvērtēšanai.

Sanāksmes vadītājs

(paraksts**)ⁱ

Daniels Pavļuts

Protokolētāja

(paraksts**)

Maija Ceruka

---

izvēlēties vajadzīgo:

** PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Parakstot manuāli ar pildspalvu papīra formas dokumentu dzēst iedrukāto tekstu - (paraksts*)